

A megdicsőült test

Losoncz Márk fordítása

1. A megdicsőült test problémája, azaz a feltámadottak paradicsombeli testének – és még általánosabban: életének – természete és milyensége a teológia legfőbb fejezetét képezi, az értekezésekben a *de fine ultimo* rubrikája alatt lehető fel. Mégis, amikor a Római Kúria kompromisszumot kívánt kötni a modernitással, úgy döntött, hogy elreteszezi a végső dolgokat illető eszkatológiai kaput; az – immár elavultnak, de legalábbis nyomasztónak minősített – eszkatológiáról való kérdezést félreállították, befagyasztották. Ám mindaddig, míg a hús feltámadásának dogmája a keresztény hit lényegi része marad, ez a felfüggesztés problematikus. A következő oldalakon felélesztjük ezt a teológiai témát, amely lehetővé teszi, hogy egy hasonlóképpen megkerülhetetlen problémát is megvizsgálhassunk: a testies élet etikai és politikai státusának problémáját (a feltámadottak teste számbe-lileg és anyagilag is megegyezik azzal a testtel, amellyel földi létük során rendelkeztek). Ez azt jelenti, hogy a megdicsőült test paradigmaként fog szolgálni számunkra, hogy elgondolkodhassunk az emberi test mint olyan alakzatairól és lehetséges használatairól.

2. Az első probléma, amellyel a teológusoknak szembesülniük kell, a feltámadottak testének identitása. Amennyiben feltételezzük, hogy a léleknek ugyanazon testtel kell újfent összefonódnia, hogyan határozhatjuk meg a test identitását és integritását? Egy előzetes kérdés a feltámadottak korával kapcsolatos: vajon olyan korúakként támadnak fel, amilyenként elhunytak, aggastyánként, ha aggastyánként, gyermekként, ha gyermekként, felnőttként, ha felnőttként? Az embernek, válaszol Aquinói Tamás, a legkisebb természeti hiányosság nélkül kell feltámadnia. Azonban a természet hiányos is lehet, amennyiben még nem érte el tökéletességét (mint a gyermekek esetében), vagy mert már a tökéletességén túl van (mint az időseknél). A feltámadás ezért mindenkit visszahelyez a maga tökéletes-

ségébe, amely a fiatalsággal esik egybe, azaz a feltámadott Krisztus korával (*circa triginta annos*). A Paradicsom a harmincasok világa, változatlan egyensúlyi állapotként növekedés és hanyatlás között. Ami a többi mozzanatot illeti, azért megmaradnak a sajátosságok, amelyek megkülönböztették őket másoktól, és mindenekelőtt (azok ellenében, akik szerint a női természet tökéletlensége okán a feltámadottak mind férfiak lesznek) a szexuális különbségek.

3. A feltámadott és a földi test anyagi azonosságának kérdése még szövevényesebb. Hogyan gondolhatjuk el a két test anyagi részecskéinek teljes azonosságát? Vajon minden egyes porszem, amivé a test felbomlott, visszatér majd eredeti helyére, oda, ahol az élő testben volt? Pontosan itt kezdődnek a nehézségek. Nyilvánvalóan elfogadhatjuk, hogy egy – később a bűnét megbánó és a megváltásnak örvendő – tolvaj amputált keze egyesülhet testével a feltámadás pillanatában. De mi a helyzet Ádám bordájával, amely elkülönült testétől, hogy Éva létrejöhessen? Melyik testben fog feltámadni? És egy emberevő esetében a megevett és magáévá tett test az áldozat, vagy az ő testében fog feltámadni?

Az a hipotézis, mely a legtöbb nehézség forrása volt a szubtilis egyházatyák számára, az emberevőé, aki csakis emberhússal táplálkozik, sőt, csupán emberi magzatokkal, majd fiút nemz. A középkori tudomány szerint a sperma a *superfluo alimentivel* táplálkozik, a megemésztett táplálék többletével. Ez azt jelenti, hogy ugyanazon hús egyszerre több testhez fog tartozni (a felfalt áldozatéhoz és a fiúéhoz), és ebből kifolyólag – ami valószínű – különböző testekben fog feltámadni. Ez a megoldás, Tamás szerint, egy salamoni döntést tesz lehetővé: „Az embriók mint olyanok nem fognak részt venni a feltámadásban, ha nem éltek úgy, mint értelmes lelkek. Azonban ebben az esetben egy új táplálék adódott hozzá a sperma szubsztanciájához az anyaméhben. Ezért még akkor is, ha valaki emberi embriókkal táplálkozott, és e táplálék többletével nemzett, a sperma szubsztanciája abban fog feltámadni, akit létrehozott, hacsak ez a sperma nem tartalmazta azok spermájának elemeit, akiknek a felfalt húsa megteremtette a spermát: ez esetben az elemek az előbbiben támadnak fel, és nem az utóbbiban. Továbbá nyilvánvaló, hogy a felfalt hús maradéka, amely nem alakult át spermává, feltámad az előbbi személyben, mivel az isteni hatalom közbelép, hogy kiegészítse a hiányzó részeket.”

4. Origenész egy elegánsabb és kevésbé zavaros megoldást kínál a feltámadottak identitásának problémájára. Ami állandó marad minden individuumban, sugallja Origenész, az a kép (*eidos*), amelyet újra és újra felismerünk a vele való találkozáskor, az elkerülhetetlen változás ellenére. Ugyanezen kép garantálja a feltámadott test identitását: „[a]hogyan

*eidos*unk azonos marad a gyermekkortól az öregkorig, noha anyagi tulajdonságaink folytonos változást szenvednek el, úgy az *eidos* az, amivel földi létünk után a feltámadáskor is rendelkezünk majd, ami az eljövendő világban szintén azonos marad, még ha jobbra is fordul léte, és megdicsőült is lesz immár”. Az „imaginárius” feltámadásnak ezen gondolatát, mint megannyi más origenészi motívumot, eretnekséggel vádolták. Mégis, az egységes anyagi identitás kényszer gondolatát fokozatosan felváltotta egy másik vélekedés, miszerint az emberi test minden része változatlan marad aspektusát (*species*) illetően, noha az anyagi összetétel tekintetében folyamatos változásban, árapályban (*fluere et refluerè*) van. „És ily módon az embert alkotó részekben – írja Tamás – az történik, ami egy város lakosságával, ahol az egyének meghalnak és eltűnnek, helyüket pedig mások foglalják el. Anyagi szempontból a népesség alkotóelemei egymást követik, de a forma értelmében a népesség azonos marad [...]. Hasonlóképpen az emberi testben is, egy apályt követően, a részeket más, ugyanolyan formájú és azonos helyet elfoglaló részek váltják fel, anyagi értelemben tehát a részek ki vannak téve az árapálnak, míg számbeli értelemben az individuum azonos marad.” A paradicsombeli identitás paradigmája nem egyenlő az anyagi azonossággal, amelyet a világ rendőrségei biometrikus készülékekkel kísérlelnek meg rögzíteni, hanem a kép azonossága, vagyis a test önmagához való hasonlósága.

5. Amennyiben megbizonyosodtunk a megdicsőült test azonosságáról a földi testtel, még hátramaradt annak tisztázása, hogy miben áll a kettő közti különbség. A teológusok a megdicsőülés négy jellegzetességét különböztették meg: érzéketlenség, gyorsaság, finomság, tisztaság.

Hogy az üdvözültek teste érzéketlen, nem jelenti az észlelés képességének hiányát, amely elválaszthatatlan egy test tökéletességétől. Ha nem így lenne, akkor az üdvözültek élete amolyan alvásféle lenne, egy feleértékű élet (*vitae dimidium*). Sokkal inkább arról van szó, hogy az üdvözültek teste nincs alávetve a rendszertelen érzeteknek, amelyek megfosztanak tökéletességétől. Voltaképpen a megdicsőült test minden része az értelmes lélek uralmának engedelmessé válik, amely pedig az isteni akaratnak veti alá magát.

Mégis, némely teológusok, megbotránkozván a gondolaton, hogy a Paradicsomban bármit is megszagolhatnánk, megízlelhetnénk vagy megérinthetnénk, teljesen kizárták érzékeinket a paradicsomi állapotból. Tamás és vele együtt az egyházatyák döntő többsége, elutasítják ezt az amputációt. Az üdvözültek szaglásának lesz mire irányulnia: „[n]em mondja-e az Egyház dalaiban, hogy a szentek testéből a legédesebb illat árad majd?”. Valójában a megdicsőült test szaga, fenséges állapotában, minden nedves-

ség híján lesz, a lepárolt füst gőzölgéséhez hasonlatos (*sicut odor fumalis evaporationis*). És ugyanígy, az üdvözültek orra, amelyet semminemű nedvesség nem akadályoz, a legapróbb nüanszokat is észlelheti majd (*minimas odorum differentias*). Az ízlelés is végzi majd funkcióját anélkül, hogy szüksége lenne táplálékra, talán „...mert a kiválasztottak nyelvén pompás ízek lesznek”. Végül pedig az érintés észlelheti majd a testek legsajátosabb minőségeit is, a képek azon anyagi tulajdonságait előrevetítvén, amelyeket a modern művészettörténészek „taktilis értékeknek” neveznek majd.

6. Miként értsük azt, hogy a megdicsőült testnek „finom” természete van? Egy vélekedés szerint, amelyet Tamás eretneknek minősített, a szubtilitás, egy rendkívüli ritkulás eredményeképpen, az üdvözültek testét a levegőhöz és a szélhez teszi hasonlatossá, valamint más testek számára áthatolhatóvá. Olyannyira érinthetetlenek, hogy lehetetlen megkülönböztetni őket egy lehelettől vagy egy szellemtől. Az ilyen test egyúttal ugyanazt a helyet foglalhatja el, ahol már egy másik test is található, legyen az akár megdicsőült, akár nem. Az efféle túlzástól eltérően az uralkodó vélekedés a tökéletes testet kiterjedtnek, tapinthatónak tartja. „Az Úr megdicsőült testként támadt fel, és mégis megérintették az Evangéliumok szerint: »Tapogassatok meg és lássatok; a szellemnek nincs húsa és csontja.« Ezért a megdicsőült testek is tapinthatók lesznek.” És mégis, mivel e testek alá vannak vetve a szellemnek, úgy is dönthetnek, hogy nem hatnak a tapintás érzékére, és egy természetfeletti előny révén érinthetetlenek maradnak a meg nem dicsőült testek számára.

7. A gyorsaság fáradságról mit sem tudó, akadálytalan akarati mozgást takar. A megdicsőült test a megdicsőült léleknek alávetve képes erre a gyorsaságra, vagyis „azonnal engedelmeskedik a szellemnek minden mozgásában és minden aktusában”. Azokkal ellentétben, akik fenntartják, hogy a megdicsőült test képes a helyváltoztatásra köztes tér nélkül, a teológusok ismét azt állítják, hogy ez ellentmond a test természetének. Ám azoktól eltérően, akik – mivel a test mozgásában hanyatlást, sőt, csaknem tökéletlenséget látnak (legalábbis az elfoglalt hely tekintetében) – ragaszkodnak a megdicsőült test mozdulatlanságához, a teológusok igenis értékelik a gyorsaságot, mint dicsőséget, ami az üdvözülteket akaratuk szerint viszi ide-oda, egy pillanat leforgása alatt, bárminemű erőfeszítés nélkül. Mint a táncosok, akik cél és szükségszerűség nélkül változtatnak helyet a térben, az üdvözültek azért mozognak az égben, hogy kiállíthassák gyorsaságukat.

8. A tisztaságot (*claritas*) két módon értelmezhetjük: mint az arany fénylését tömörsége folytán, vagy mint a kristály ragyogását átláthatóságának köszönhetően. Nagy Gergely szerint az üdvözültek teste e kettős

értelemben tiszta: a kristályhoz hasonlóan áttetsző, és nem ereszti át a fényt, akár az arany. A megdicsőült testekből áradó dicsfényt egy meg nem dicsőült test is észlelheti, és ragyogásuk az üdvözültek kvalitásainak megfelelően váltakozhat. A dicsfény tisztaságának eltérései rendkívüli jelzések, amelyekkel megállapíthatjuk a megdicsőült testek közti egyéni különbségeket.

9. Mint a megdicsőült test tulajdonságai, vagy csaknem ornamentumai, az érzéketlenség, a gyorsaság, a finomság és a tisztaság nem jelennek különösebb nehézséget. Minden esetben arról van szó, hogy nyilvánvaló legyen: az üdvözültnek van teste, amely azonos a korábbi földi változattal, noha annál összehasonlíthatatlanul jobb. Viszont az, hogy ez a test milyen módon gyakorolhatja vitális funkcióit, vagyis a megdicsőült test fiziológiájának ismerete, egyszerre képez nehezebb és nagyobb jelentőségű problémát. Voltaképpen a test teljességében feltámad, mindazon szerveivel, amelyekkel földi léte során rendelkezett. Az üdvözülteknek örökre lesz, nemük szerint, férfitagjuk vagy vaginájuk, és minden esetben lesz gyomruk és belük. De milyen céllal, ha egyszer evidensnek tűnik, hogy nem kell sem szaporodniuk, sem táplálkozniuk? Bizonyára csörgedezik majd vér artériáikban és vénáikban, azonban lehetséges-e, hogy a hajuk is nőni fog a fejükön? Joggal gondoljuk-e azt, hogy ujjainkon a körmök vég nélkül fognak nőni, bosszantóan és haszontalanul? Ezekkel a kérdésekkel szembesülve, a teológusok egy döntő apória előtt találták magukat, amely, úgy tűnik, meghaladta fogalmi stratégiájukat. Ám ez az a hely, ahol el kell kezdenünk gondolkodni a test más lehetséges használatáról.

10. A haj és a körmök (olyan testrészek, amelyek a teológusok számára kevésbé tűntek a paradicsomi állapottal összegegyeztethetőnek) feltámadásának problémáját Tamás közvetlenül a testnedvek (vér, anyatej, fekete epe, izzadság, sperma, orrváladék, vizelet) kérdését megelőzően tárgyalja. Az élő test „organikus”, mert a lélek eszközként használja részeit. Ezek közül néhány egy funkció elvégzéséhez szükséges (szív, máj, kezek), mások pedig inkább az előbbieket megőrzésére szolgálnak. Ez utóbbi kategóriába tartoznak a haj és a körmök, amelyek azért támadnak fel a megdicsőült testben, mert a maguk módján hozzájárulnak az emberi természet tökéletességéhez. A manökenek és pornóasztárok tökéletesen depilált teste idegen a megdicsőült állapottól. És mégis, mivel nehezünkre esik elképzelni a haj és a körmök mennyei szépségazonjait, azt kell gondolnunk (noha a teológusok nem tették világossá álláspontjukat e kérdésben), hogy a haj és a körmök hosszúsága, az életkorhoz hasonlóan, mindörökké változatlan marad.

Ami a testnedveket illeti, Tamás megoldása is azt mutatja, hogy az Egyház megkísérelte a teológia és a tudomány követeléseinek kibékítését. Tulajdonképpen a testnedvek közül bizonyosak – mint a vizelet, az orrváladék, az izzadság – idegenek az individuum tökéletességétől, mint maradványok, amelyeket a természet *in via corruptionis* vet ki: ezek nem támadnak fel. Némely testnedvek kizárólag a faj fenntartása céljából léteznek, egy másik individuum javára, a nemzésben (sperma) vagy a táplálkozásban (anyatej). Ez utóbbiak feltámadása sem várható. Más testnedvek viszont, amelyeket a középkori orvostudomány jól ismert (mindenekelőtt a négy testnedv, amely a test hőmérsékletét határozza meg; a vér, a fekete epe vagy melankólia, a sárga epe, a nyálka, valamint a *ros*, a *cambium* és a *gluten*), feltámadnak majd a megdicsőült testben, mert természetes tökéletességét teljesítik be, és elválaszthatatlanok tőle.

11. A vegetatív élet két alapvető funkciójával – a szaporodással és a táplálkozással – éri el a megdicsőült test fiziológiájának problémája a kritikus küszöböt. Ha voltaképpen e funkciók szervei – a herék, a pénisz, a vagina, az anyaméh, a gyomor, a belek – szükségszerűen részt vesznek a feltámadásban, mi lesz a funkciójuk? „A nemzés célja az emberi faj megsokszorozása, a táplálkozása pedig az individuumok megújulása. Mégis, a feltámadás után az emberi faj az Isten által elrendelt tökéletes számban létezik majd, a test pedig nem fog sem csökkenni, sem növekedni. A szaporodás és a táplálkozás létokai megszűnnek.” Azonban lehetetlen, hogy az ezeknek megfelelő szervek, megfosztván funkcióiktól (*supervacanei*), teljesen haszontalanok lesznek, mert a tökéletes természetben semmi sem hiábavaló. A test más használatának problémáját, ha bizonytalankodva is, de itt fogalmazzák meg először. Tamás stratégiája világos: a szervet el kell választani a fiziológiai funkciójától. A szervek célja, mint minden eszközé, a tevékenység; ez viszont nem jelenti azt, hogy ha a tevékenység megszűnik, akkor az eszköz hiábavalóvá válik (*frustra sit instrumentum*). A szerv, avagy eszköz, amely elvált tevékenységétől, és amely, úgymond, felfüggesztésre került, éppen ezért egy osztenzív funkcióra tesz szert, és kiállítja a felfüggesztett tevékenységének megfelelő képességet. „Az eszköz, valójában, nem csupán a cselekvő tevékenységének elvégzésére szolgál, hanem képességének kifejezésére is [*ad ostendendam virtutem ipsius*].” Ahogyan a hirdetésekben vagy a pornográfiában az áruk vagy testek szimulakrumai annyiban hoznak lázba vonzerejükkal, amennyiben nem használhatók, csupán kiállíthatók, úgy a henyélő nemi szervek is a feltámadásban a szaporodás képességét fejezik ki. A megdicsőült test egy osztenzív test, amely nem végzi, hanem bemutatja a funkciókat, és ebben az értelemben a megdicsőülés a munkátlansággal [*inoperosità* – a ford.] rokon.

12. Beszélhetünk-e a megdicsőült test használatlan és használhatatlan szerveinek kapcsán a test más használatáról? A *Lét és időben* a használaton kívül helyezett eszközök – pl. egy eltörött, tehát immár használhatatlan kalapács – elhagyják a *Zubandenheit* szféráját, a kézhezállóságét, amelyben a lehetséges használat rendelkezésére álltak, hogy belépjenek a *Vorhandenheit* közegébe, a tiszta hozzáférhetőség céltalanságába. Ez azonban nem jelenti az eszköz más használatát, csupán a minden lehetséges használaton kívüli jelenlétét fejezi ki, amit a Heidegger a lét manapság uralkodó elidegenedett szemléletéhez hasonlít. Mint az emberi szerszámok, amelyek Dürer melankolikus angyalának lábai körül hevernek, vagy mint a gyermekek által elhagyott játékszerek a jó mulatság után, a használatuktól elválasztott tárgyak titokzatosabb és nyugtalanítóvá válnak. Hasonlóképpen, a mindörökké terméketlenné vált szervek az üdvözültek testében, amennyiben jól állítják ki az emberi természet szaporodóképességét, nem vesznek részt egy másik használatban. A kiválasztottak osztrévi teste, bármennyire is „organikus” és valós, kívül van minden lehetséges használaton. És talán nincs titokzatosabb, mint egy megdicsőült pénisz, nincs kísértetiesebb, mint egy doxologikus vagina.

13. A filozófus Sohn-Rethel 1924 és 1926 között Nápolyban élt. A motorcsónakjaikkal küzdő halászokat és az ütött-kopott autóikat beindítani próbáló sofőröket figyelve fogalmazta meg annak a technikának az elméletét, amit tréfásan „a tönkrement filozófiájaként” (*Philosophie des Kaputten*) határozott meg. Sohn-Rethel szerint egy nápolyi számára a dolgok akkor kezdenek el funkcionálni, amikor már használhatatlanok. Ez annyit tesz, hogy a nápolyi attól a pillanattól kezdi el valóban használni a technikai eszközöket, amikor azok többé nem működnek; az önműködő, interveniálásra nem szoruló dolgok viszont zavarják őket, ezekre rossz szemmel néznek. És mégis, egy darabka fát a megfelelő helyre húzva, vagy a kellő pillanatban egy kis igazítást végezve, a nápolyiak rá tudják bírni berendezéseiket arra, hogy vágyaikkal összhangban működjönek. Ez a viselkedés, jegyzi meg a filozófus, a fennálló használatnál magasabb rendű technológiát takar: az igazi technika abban a pillanatban kezdődik, amikor az ember szembe tud szállni a gépek vak, ellenséges automatizmusával, és képessé válik arra, hogy váratlan területre és használatba helyezze őket, mint az a kölyök Capri utcáin, aki tönkrement motorkerékpárjának motorját habverővé alakította.

A motor, bizonyos értelemben, tovább forog, de új vágyak és új szükségletek közepette; a munkátlanságot nem hagyják magára, ez a küszöb, a „szeszám-tárulj”, mely egy új lehetséges használatához vezet.

14. A megdicsőült test kapcsán gondolkodtak először egy szervnek a fiziológiai funkciójától való elválasztásáról. Azonban a test más használatának lehetősége, amelybe ez az elválasztás betekintést nyújt, feltáratlan maradt. Helyette egy speciális szférában elkülönített, munkátlanságként értett megdicsőülést találunk. A tevékenységétől elváasztott szerv kiállításának, vagy a funkció üres ismétlésének nincs más célja, mint Isten művének a dicsőítése, pontosan úgy, ahogyan a győztes római hadvezér jelvényei és fegyverei egyúttal megvalósult dicsőségét is jelentik. Az üdvözültek nemi szervei és belei hieroglifák vagy arabeszkok, amelyeket az isteni dicsőség önnön címerpajzsába ír. És a földi liturgia, akár az égi változata, csupán azért kaparintja meg a munkátlanságot, hogy minduntalan áthelyezhesse a kultusz szférájába *ad maiorem Dei gloriam*.

15. Egy 19. századi ferences szerzetes *De fine ultimo humanae vitae* című értekezésében azt a kérdést tette fel, hogy az üdvözültek testében működik-e a teljes vegetatív élet. Érthető okokból különösen a táplálkozás képessége (*potestas vescendi*) foglalkoztatta. Úgy érvel, hogy a testies életet a vegetatív élet funkciói lényegi módon határozzák meg. Ezért az élet tökéletes helyreállítása a feltámadáskor feltétlenül magába kell hogy foglalja e funkciók működését is. „Az tűnik logikusnak, hogy a vegetatív képesség szerepe nem csupán nem szűnik meg a kiválasztottaknál, hanem sajátosan csodálatos [*mirabiliter*] módon megnő.” A táplálkozási funkció fennmaradása a megdicsőült testben paradigma, amely a tanítványaival étkező feltámadott Jézus történetében is megnyilvánul (Luk, 24, 42-43). A teológusok, szokásos ártatlan pedantériájukkal, feltették a kérdést, hogy szükség volt-e arra, hogy Jézus teste az általa elfogyasztott roston sült halat megemészsze, feldolgozza, és hogy az emésztés maradványait kiürítse. Egy hagyomány, mely egészen Caesareai Bazilig és a keleti patrisztikáig megy vissza, azt állítja, hogy a Jézus teste az általa megevett ételt – mind az életben, mind a feltámadás után teljességében feldolgozta, olyképpen, hogy a maradványok eltávolítására nem is volt szükség. Egy másik vélekedés szerint Krisztus testében, akárcsak az üdvözültekében, a táplálkozás rögvest szellemi természetűvé alakul át, afféle csodálatos párolgás gyanánt. Ebből azonban az következik, hogy – és Ágoston volt az első, aki levonta a következtetést – a megdicsőült testek, Jézus testével kezdve, egy bizonyos módon fenntartják a *potestas vescendi* működését, még ha táplálkozásra nem is lesz szükségük. Az üdvözültek, ingyenes adományként vagy egy fenséges sznobizmus eredményeképpen, elfogyaszthatják és megemésztetik a táplálékot, túl mindennemű szükségleten.

Azok ellenvetésére válaszolva, akik szerint a kiválasztódás (*deassimilatio*) a táplálék feldolgozásával egyenrangú, és ezért a megdicsőült test is át-

alakítja az anyagot egyik alakjából a másikba (a romlás és a *turpitude* jegeit hordozván így), a mi teológusunk azt válaszolja, hogy nincsen hiba, alantasság a természet működésében. „Ahogyan az emberi test egyetlen része sem méltatlan arra, hogy a megdicsőült életbe kerüljön, úgy hasonlóképpen azt kell gondolnunk, hogy egyetlen organikus tevékenység sem méltatlan az ebben való részvételre. [...] Hamis képzelgés azt hinni, hogy testies életünk annál inkább méltó lesz Istenhez, minél inkább eltávolodik pillanatnyi állapotunktól. Isten, felülmúlhatatlan ajándékaival, nem semmisíti meg a természet törvényeit, hanem beteljesíti és tökéletessé teszi őket kimondhatatlan bölcsességével.” Létezik tehát a megdicsőült székeles, amely pusztán azért játszódik le, hogy kiállíthassa a természetes funkciók tökéletességét. Ám a teológusok nem szólnak arról, mi képezhetné lehetséges használatát.

16. A megdicsőülés nem más, mint a munkátlanság elkülönítése egy speciális szférába: a kultuszba, vagy a liturgiába. Ily módon az, ami csupán küszöbe volt egy új használathoz való hozzáférésnek, most örök állapottá változott. A test új használata csupán akkor lehetséges, ha a munkátlanság funkció elkülönítésre kerül, amennyiben összhangba hozható, egyszeri helyen és egyszeri gesztussal, a gyakorlat és a munkátlanság, az ökonomikus test és a megdicsőült test, a funkció és a felfüggesztés. A pszichológiai funkció, a munkátlanság és az új használat a test ugyanazon feszültségmezőjében található, amelytől nem választhatók el. A munkátlanság nem tehetetlenség; ellenkezőleg, a munkátlanság éppen magának a képességnek az aktusban való megnyilvánulását teszi lehetővé. A munkátlanságban a hatástalanítás nem a képességre vonatkozik, hanem csak a célokra és a módozatokra, amelyekbe a gyakorlat beíródott és elkülönült. És most ez a képesség lesz egy új lehetséges használat szerve, egy olyan test szerveként, amelynek organikus jellegét munkátlanná tették, felfüggesztették.

Egy test használata és egy meghatározott cél eszközeként való igénybevétele nem ugyanaz. Nem pusztán egy egyszerű és szokványos cél hiányáról van itt szó, amely oly gyakran etika és szépség összekeverésére késztet bennünket. Sokkal inkább egy meghatározott célra rendeltetett aktivitás munkátlanná válása ez; egy új használat tűnik fel a helyén, amely a régi használatot nem szünteti meg, hanem fenntartja és kiállítja. Mint a szerelmi vágyban és az állítólagos perverzióban, amikor csak a táplálkozás és a szaporodás szerveit használják (magában a gyakorlat aktusában), kiközzentik fiziológiai jelentésüket egy új, emberibb tevékenység irányában. Vagy mint a táncos, aki felbontja és összezavarja a testi mozdulatok ökonomiáját, hogy aztán koreográfiájában meglelje őket, egyszerre érintetlen és megújult állapotukban.

Az egyszerű meztelenségében felfogott emberi testet nem váltja fel egy felsőbbrendű, nemesebb valóság: az emberi test így inkább, megszabadítván a boszorkányságtól, amely elválasztotta önmagától, első alkalommal fér hozzá igazságához. Így például csupán a csókra nyíló száj igazán száj... A leginkább intim és leginkább privát testrészek egy megosztott használat és gyönyör helyeivé válnak, a szokványos gesztusok olvashatatlanná írássá lesznek, amelynek rejtett jelentését egy táncos fedi fel mindannyiunk számára. Mert a használat, mivel egy szerv vagy tárgy képessége nyilvánul meg benne, csakis közös lehet, semmiképpen sem individuális vagy magánjellegű. És ahogyan Benjamin szerint a testet munkátlanná tevő szexuális beteljesülés elvágja az ember és a természet közti köteléket, úgy a gesztusaival potencialitását, képességét elgondoló és bemutató test is egy második, végső természetre tesz szert, amely pontosan az első igazsága. A megdicsőült test nem egy másik, gyorsabb és szebb, fénylő és szellemi test: ez ugyanaz a test, csak az aktus más – immár felszabadulva a munkátlanságban, feloldva a varázslat alól. Egy új, közös használat lehetősége nyílik meg számára.